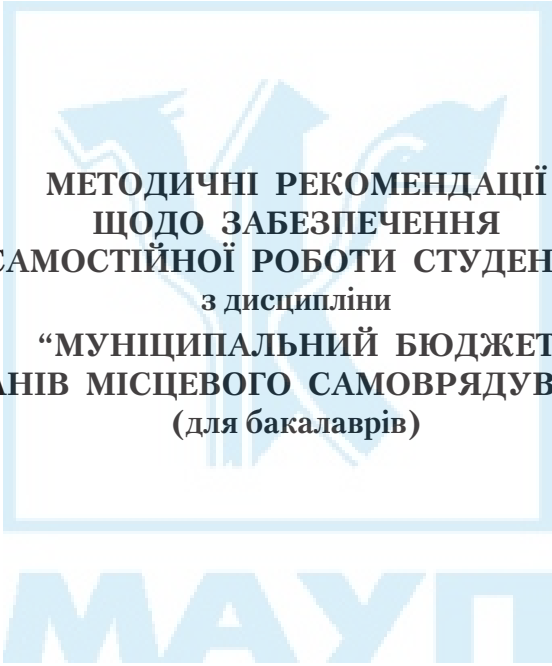

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

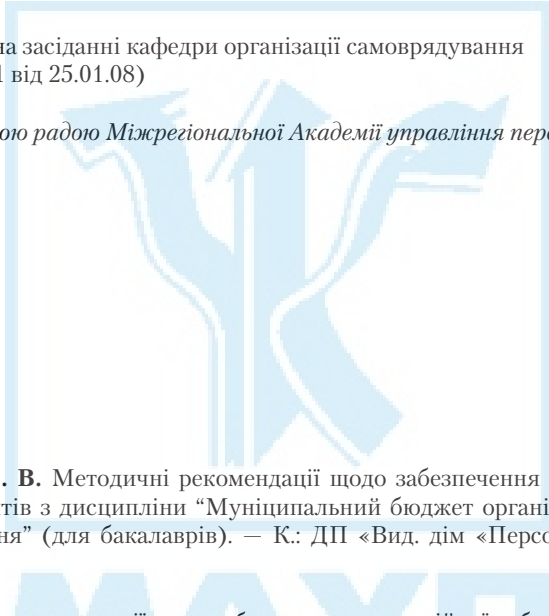
**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ”
(для бакалаврів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

Підготовлено доцентом кафедри організації самоврядування
В. В. Утвенком

Затверджено на засіданні кафедри організації самоврядування
(протокол № 1 від 25.01.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Утвенко В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. — 53 с.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, зміст самостійної роботи з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2010
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися і займатися науковою роботою. Самостійна робота є основним засобом опанування навчального процесу студентами у вільний від занять час.

Мета самостійної роботи — сприяти якнайглибшому засвоєнню студентами знань з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”, ознайомити їх з основними поняттями дисципліни, особливостями формування бюджетної системи на місцях та повноваженнями, які мають органи місцевого самоврядування у формуванні власних бюджетів та позабюджетних ресурсів. Також методичні матеріали передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми та формування самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, застосування їх при виконанні практичних завдань та наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” становить приблизно 50 % часу, необхідного для виконання основної освітньої програми з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти та науки України щодо кількості годин аудиторних занять на тиждень. Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок організації та контролю самостійної роботи, подаються основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання.

Останніми роками відбулося значне розширення функцій та повноважень органів місцевого самоврядування, яке, на жаль, не супроводжувалося збільшенням обсягів фінансових ресурсів, зміцненням дохідної бази муніципальних бюджетів. І тому виняткової актуальності набувають теоретичні і практичні питання функціонування муніципальних бюджетів, які складають фінансову основу

місцевого самоврядування. В умовах переходу до ринку зростає роль муніципальних бюджетів у фінансовій системі держави та органів місцевого самоврядування, у здійсненні економічної політики, у вирішенні соціальних проблем, у підтримці незахищених і малозабезпечених верств населення, що також вимагає відповідного теоретичного обґрунтування і практичного вивчення.

Навчальною програмою дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування” передбачено ознайомлення студентів з теоретико-методологічними засадами формування муніципальних бюджетів, еволюцією бюджетної системи України, вивчення законодавчого забезпечення розвитку муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Другий розділ навчальної програми присвячений ролі муніципальних бюджетів у фінансовій системі органів місцевого самоврядування та держави. Розглядаються особливості формування доходів муніципальних бюджетів та роль у них місцевих податків і зборів; подаються основні статті видатків, при цьому підкреслюється роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у фінансуванні закладів освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури та спорту, системи соціального забезпечення та захисту населення.

Велика увага в навчальній програмі приділяється вивченню системи міжбюджетних відносин у бюджетному процесі та особливостей управління муніципальними бюджетами у сучасній Україні, де розглядаються роль місцевих бюджетів у міжбюджетних відносинах, бюджетне регулювання, порядок надання міжбюджетних трансфертів (субвенцій, субсидій, дотацій вирівнювання тощо), складання, затвердження та виконання, казначейське обслуговування та касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Програмою передбачено вивчення особливостей формування доходів та видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах, а також вивчення зарубіжного досвіду організації міжбюджетних трансфертів, міжнародних стандартів організації муніципальних бюджетів на основі Всесвітньої декларації місцевого самоврядування, Європейської хартії місцевого самоврядування (вересень-жовтень 1985 р.), Європейської хартії міст, Європейської декларації прав міст (березень 1992 р.) тощо.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого

самоврядування” спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ бюджетного процесу в сучасній Україні, а також сформувати у них навички застосування здобутих знань, на практиці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МУНІЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські (практичні) заняття	Самостійна робота студентів
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади дисципліни			
1	Сутність муніципальних бюджетів. Роль муніципальних бюджетів в системі муніципальних фінансів та в бюджетній системі України	3		4
2	Еволюція формування муніципальних бюджетів в Україні	3		4
3	Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування	3		4
	Змістовий модуль II. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів України			
4	Муніципальні бюджети як самостійний інститут у структурі муніципальної фінансової системи	3	2	4

1	2	3	4	5
5	Формування доходів муніципальних бюджетів. Місцеві (муніципальні) податки і збори	2	2	3
6	Структура видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування	2	2	3
7	Визначення окремих напрямків витрат муніципальних бюджетів і розрахунок обсягів цих витрат	2	2	3
8	Витрати муніципальних бюджетів на соціальну сферу та соціальний захист населення	2		3
9	Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації	2	2	3
Змістовий модуль III.				
Міжбюджетні відносини.				
Управління муніципальними бюджетами органів місцевого самоврядування				
10	Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в системі міжбюджетних відносин	2		3
11	Бюджетне регулювання	2	2	3
12	Міжбюджетні трансферти	2	2	3
13	Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання муніципальних бюджетів	2	2	3
14	Казначейське обслуговування та касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування	2	2	3

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль IV. Муниципальный бюджет органов местового самоуправления в зарубежных странах			
15	Міжнародні стандарти організації муниципальних бюджетів	2		4
16	Особливості формування муниципальних бюджетів органів місцевого самоуправления в зарубежных странах	2		4
Разом годин: 108		36	18	54

**ЗМІСТ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“МУНИЦИПАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ”**

**Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади
дисципліни**

***Тема 1. Сутність муніципальних бюджетів. Роль
муніципальних бюджетів в системі муніципальних
фінансів та в бюджетній системі України***

1. Визначення поняття “бюджет”. Еволюція терміна “бюджет” в історії людства.
2. Призначення бюджету. Основні теорії бюджету.
3. Сутність поняття “муниципальный бюджет органов місцевого самоуправления”.
4. Об’єкт та предмет дисципліни. Мета та завдання дисципліни.
5. Склад муніципальних бюджетів органів місцевого самоуправления.
6. Функції муніципальних бюджетів. Роль муніципальних бюджетів в системі муніципальних фінансів.
7. Муніципальні бюджети органів місцевого самоуправления в бюджетній системі України.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття “бюджет”.
2. Розкрийте сутність муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. У чому полягає мета дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”?
4. Визначте основні завдання дисципліни.
5. Охарактеризуйте систему муніципальних бюджетів в Україні.
6. Назвіть функції муніципальних бюджетів.
7. Покажіть роль муніципальних бюджетів у системі місцевих фінансів.

Теми рефератів

1. Теоретичні засади формування та розвитку муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Поняття муніципального бюджету органів місцевого самоврядування.
3. Роль муніципальних бюджетів у бюджетній системі України.
4. Роль муніципальних бюджетів у системі муніципальних фінансів.
5. Роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в соціально-економічному розвитку держави.

Тестові завдання

1. Поняття “бюджет” можна охарактеризувати як:

- а) основний фінансовий план утворення та використання загальнодержавного фонду грошових ресурсів держави;
- б) план утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюються органами державної влади України, органами влади Автономної Республіки Крим та місцевими радами народних депутатів;
- в) план формування фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;
- г) поточний план діяльності, де визначено майбутні витрати та джерела їх покриття, а також відображено стосунки з фінансовими, кредитними та іншими зовнішніми організаціями та економічні відносини усередині підприємства;

- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні.

II. До муніципальних (місцевих) бюджетів належать:

- а) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування;
- б) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- в) обидві відповіді правильні.

III. До муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування належать:

- а) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування;
- б) бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань;
- в) обидві відповіді правильні.

IV. До основних функцій муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування належать:

- а) розподільча функція;
- б) контрольна функція;
- в) стимулююча функція;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) усі відповіді правильні.

V. Розподільча функція муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування виявляється:

- а) у порядку формування доходів і видатків місцевих бюджетів, цільових фондів органів місцевого самоврядування, за допомогою яких проходить складний процес забезпечення їх фінансовими ресурсами, необхідними для виконання покладених на місцеве самоврядування функцій і завдань;
- б) у діяльності органів місцевого самоврядування при складанні проектів муніципальних бюджетів, їх розгляді і затвердженні, а також виконанні і складанні звіту про виконання муніципальних бюджетів;

- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [7; 14; 16; 17; 20; 23; 33; 37; 51; 57]

Тема 2. Еволюція формування муніципальних бюджетів в Україні

1. Причини появи бюджетів органів місцевого самоврядування. Поява бюджетів в Україні в добу Київської Русі.
2. Розвиток державного та місцевих бюджетів у Литовсько-польську добу.
3. Формування бюджетів міст з магдебурзьким правом.
4. Державний та місцеві бюджети в Україні в добу Гетьманщини (друга половина XVII – XVIII ст.).
5. Розвиток державного та муніципальних бюджетів на українських землях, що входили до складу Російської та Австрійської імперій у XIX – на початку XX ст.
6. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні за Радянської доби (20-ті роки XX ст.).
7. Муніципальні бюджети в Україні у 1930–1950 рр.
8. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в Українській РСР в 1960–1980 рр.
9. Відродження муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування за часів незалежності України.

Питання для самоконтролю

1. Вкажіть головні причини появи бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні.
2. Розкрийте процес формування місцевих бюджетів в Україні в Литовсько-Польську добу.
3. Які види місцевих податків та зборів існували в Україні в добу Першого Гетьманату (друга половина XVII – XVIII ст.)?
4. Висвітліть характерні риси формування бюджетів міст України з магдебурзьким правом.
5. Виділіть основні джерела доходів місцевих бюджетів Наддніпрянської України у другій половині XIX – на початку XX ст.
6. Дайте порівняльну характеристику основних статей видатків місцевих бюджетів у Наддніпрянській та Західній Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

7. Охарактеризуйте процес формування бюджетної системи в Україні на місцях у роки Української Національної революції 1917–1920 рр.
8. Покажіть загальні тенденції розвитку муніципальних бюджетів в Україні у 1930–1950 рр.
9. Проаналізуйте механізми формування доходів та видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні за Радянської доби.

Теми рефератів

1. Еволюція розвитку муніципальних бюджетів в Україні.
2. Державний та місцеві бюджети України в добу Великого князівства Литовського.
3. Система державного та місцевих бюджетів в Україні за часів Речі Посполитої (1569–1648).
4. Державний та місцеві бюджети в Україні в добу Гетьманщини (друга половина XVII – XVIII ст.).
5. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні за Радянської доби.

Тестові завдання

I. Під час входження українських земель до складу Речі Посполитої головними джерелами доходів міських бюджетів були:

- а) податки з ремесел та промислів;
- б) збори за право торгівлі алкогольними напоями на території міст з магдебурзьким правом;
- в) торговельні збори;
- г) збори з міських сіл;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні.

II. Головними джерелами доходів “військового скарбу” Гетьманщини у другій половині XVII ст. були:

- а) орендні збори на право продажу горілки, тютюну та дьогтю;
- б) митні збори (індукта та евекта);
- в) податки з ремесел та промислів;
- г) “стація”;
- д) податок з млинів;

- е) податки з виробництва алкогольних напоїв;
- є) правильні відповіді “а” і “б”;
- ж) правильні відповіді “в” — “е”;
- з) правильні відповіді “а”, “б”, “г”;
- и) усі відповіді правильні.

III. Організаційне оформлення інституту місцевого самоврядування та права органів місцевого самоврядування на власні бюджетні кошти у Росії (Наддніпрянській Україні) відбулося:

- а) у результаті скасування кріпосного права в 1861 р.;
- б) після земської реформи 1864 р.;
- в) під час Першої світової війни;
- г) у процесі Жовтневого перевороту 1917 р.

IV. Основними етапами розвитку муніципальних бюджетів в Україні були періоди:

- а) 1864–1917 рр., 1918–1930 рр., 1930–1959 рр., 1960–1990 рр., з 1990 р.;
- б) 1864–1917 рр., 1918–1959 рр., 1960–1990 рр., з 1990 р.;
- в) 1864–1917 рр., 1918–1990 рр., з 1990 р.;
- г) 1864–1917 рр., 1918–1930 рр., 1930–1990 рр., з 1990 р.

V. У роки перебудови більшість доходів місцевих бюджетів УРСР формувалося за рахунок:

- а) податку з торгівлі та комунальних підприємств;
- б) податку з торгівлі та платежів державних підприємств і організацій з прибутку;
- в) податку з обороту та платежів державних підприємств і організацій з прибутку;
- г) податку з обороту, платежів державних підприємств і організацій з прибутку.

Література [7; 15–17; 20; 31; 36; 42; 56]

Тема 3. Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування

1. Розвиток нормативної бази муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у 1990–1996 рр.
2. Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування в Конституції України 1996 р.

3. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р. та його роль у формуванні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
4. Закон України “Про внесення змін до закону України “Про систему оподаткування” від 18 лютого 1997 р.
5. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”.
6. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування у бюджетному процесі кінця 90-х – 2001 рр.
7. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 р. як джерело вивчення доходів та видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
8. Муніципальні бюджети в нормативно-правових документах органів місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає специфіка формування нормативної бази муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в роки незалежності України?
2. Розкрийте зміст і значення Закону Української РСР від 7 грудня 1990 р. “Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” для формування інституту муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. Проаналізуйте роль Конституції України 1996 р. у формуванні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
4. Яким чином відображені місцеві (муніципальні) бюджети у Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р.?
5. Покажіть значення Бюджетного кодексу України у формуванні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
6. Яким чином відображені муніципальні бюджети в нормативно-правових документах органів місцевого самоврядування?
7. Висвітліть особливості формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у щорічних Законах України “Про державний бюджет України”.
8. Коли було прийнято Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ”?

Теми рефератів

1. Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Роль нормативно-правових документів органів місцевого самоврядування у формуванні муніципальних бюджетів.
3. Специфіка формування нормативної бази муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в роки незалежності.
4. Розвиток нормативної бази муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у 1990–1996 рр.
5. Бюджетний кодекс України 2001 р. як джерело вивчення доходів та видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Тестові завдання

I. Вперше закріпив чітке визначення складу доходів та видатків муніципальних бюджетів:

- а) Закон “Про загальні засади місцевого самоврядування і місцевого господарства в СРСР” від 9 квітня 1990 р.;
- б) Закон “Про бюджетну систему Української РСР” від 5 грудня 1990 р.;
- в) Закон “Про місцеві ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування” від 7 грудня 1990 р.;
- г) усі вищезгадані законодавчі акти.

II. Процес формування бюджету м. Києва регулює:

- а) Статут територіальної громади м. Києва 2002 р.;
- б) Закон України “Про столицю України — місто-герой Київ”;
- в) Статут територіальної громади м. Києва 2002 р. та Закон України “Про столицю України — місто-герой Київ”;
- г) Бюджетний кодекс України та Закон України “Про столицю України — місто-герой Київ”.

III. Назначте хронологію прийняття нормативних актів, що регулюють функціонування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування:

- а) Бюджетний кодекс України;
- б) Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”;
- в) Закон України “Про державний бюджет України” на поточний рік;
- г) Конституція України.

IV. Бюджетний кодекс України:

- а) визначив склад муніципальних бюджетів, здійснив чіткий розподіл доходів і видатків між бюджетами, встановив прозору процедуру міжбюджетних відносин, визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначив порядок проведення муніципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, дозволив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок;
- б) визначив склад муніципальних бюджетів, здійснив чіткий розподіл доходів і видатків між бюджетами, встановив прозору процедуру міжбюджетних відносин, визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначив порядок проведення муніципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, заборонив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок;
- в) закріпив порядок наповнення муніципальних бюджетів, передачі частини коштів з державного до муніципальних бюджетів; визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначив порядок проведення муніципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, дозволив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок;
- г) законодавчо закріпив право органів місцевого самоврядування збирати до муніципальних бюджетів частину державних податків і зборів, провів чіткий розподіл доходів і видатків між бюджетами, встановив прозору процедуру міжбюджетних відносин, визначив формульний порядок розрахунку дотацій вирівнювання, зміцнив фінансову базу органів місцевого самоврядування, встановив зацікавленість у збільшенні доходів державного і муніципального бюджетів, визначив порядок проведення муні-

ципальних запозичень, встановив відповідальність і контрольні повноваження всіх учасників бюджетного процесу, дозволив створення позабюджетних фондів і здійснення міжбюджетних позичок.

Література [8; 11; 18–20; 26; 27; 34; 40; 47]

Змістовий модуль II. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів України

Тема 4. Муніципальні бюджети як самостійний інститут у структурі муніципальної фінансової системи

1. Становлення та розвиток муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування як самостійного інституту муніципальної фінансової системи.
2. Права й обов'язки органів місцевого самоврядування та управління з формування і використання муніципальних бюджетів. Система муніципальних бюджетів України.
3. Самостійність муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування та їх структура.
4. Мінімальні розміри муніципальних бюджетів.
5. Загальні та спеціальні фонди муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
6. Порядок складання проектів муніципальних бюджетів, взаємозв'язок їх з проектом Державного бюджету та планами економічного та соціального розвитку міст.
7. Роль місцевих податків і зборів у формуванні муніципальних бюджетів.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть права й обов'язки органів місцевого самоврядування у формуванні муніципальних бюджетів.
2. Прослідкуйте взаємозв'язок муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування і державного бюджету.
3. Покажіть структуру муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
4. Яка кількість бюджетів існує сьогодні в Україні?

5. Що таке загальні фонди муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
6. Які ви знаєте спеціальні фонди муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
7. Яка роль належить місцевим податкам і зборам у формуванні доходів муніципальних бюджетів?
8. Назвіть основні види податків і зборів, які надходять до муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Муніципальні бюджети як самостійний інститут у структурі муніципальної фінансової системи.
2. Роль муніципальних бюджетів у формуванні фінансової незалежності місцевого самоврядування.
3. Самостійність муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування та їх структура.
4. Муніципальні бюджети як системоутворюючий чинник бюджетного процесу України.
5. Види місцевих податків і зборів в Україні.

Тестові завдання

I. Основними формами запозичень до муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування є:

- а) випуск облігацій внутрішніх місцевих позик; отримання позик, кредитних ліній у фінансових установах;
- б) випуск облігацій внутрішніх місцевих позик; випуск муніципальних лотерей;
- в) випуск муніципальних лотерей; отримання позик, кредитних ліній у фінансових установах;
- г) отримання коштів від фізичних та юридичних осіб, державних установ та організацій під заставу муніципальної власності; випуск облігацій внутрішніх місцевих позик.

II. Спеціальним фондом муніципального бюджету органів місцевого самоврядування є:

- а) складова бюджету, в якій акумулюються кошти, що мають загальнодержавний характер і підлягають подальшому перерозподілу;

- б) складова бюджету, в якій зосереджуються кошти, які не підлягають подальшому перерозподілу і використовуються за цільовим призначенням (кошти бюджетних установ, державних цільових фондів);
- в) правильних відповідей немає.

III. Формами комунального кредиту є:

- а) муніципальна позика;
- б) загальнодержавні грошово-речові лотереї;
- в) комунальний банківський кредит;
- г) муніципальні грошово-речові лотереї;
- д) купівля облігацій внутрішньої державної позики.

IV. Станом на 2003–2005 рр. кількість сільських бюджетів в Україні становила:

- а) 8550;
- б) 9430;
- в) 10275;
- г) 12450;
- д) понад 28000;
- е) правильних відповідей немає.

V. Нині в Україні нараховується міських та районних у містах бюджетів:

- а) 453;
- б) 536;
- в) 488;
- г) 887;
- д) правильних відповідей немає.

Література [1; 3; 5; 7; 8; 13; 16; 20; 25; 48]

Тема 5. Формування доходів муніципальних бюджетів. Місцеві (муніципальні) податки і збори

1. Структура доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Види місцевих податків і зборів та їх роль у наповненні муніципальних бюджетів.
3. Власні доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

4. Закріплені доходи бюджетів місцевого самоврядування.
5. Загальний та спеціальний фонди муніципальних бюджетів.
6. Сутність муніципального оподаткування.
7. Проблеми запровадження податку на нерухоме майно. Недоліки і переваги оподаткування нерухомості.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні види місцевих податків і зборів.
2. Охарактеризуйте структуру доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. Що таке власні доходи муніципальних бюджетів?
4. Яка роль належить місцевим податкам і зборам у наповненні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
5. Назвіть закріплені доходи муніципальних бюджетів.
6. Розкрийте сутність муніципального оподаткування.
7. Що таке загальний фонд муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?

Теми рефератів

1. Особливості формування доходів муніципальних бюджетів.
2. Місцеві податки і збори та їх роль у наповненні муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. Сучасний стан та недоліки місцевого оподаткування в Україні.
4. Місцеві позики як один із засобів наповнення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
5. Сучасний стан та основні напрямки реформування місцевого оподаткування.

Тестові завдання

1. Доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування поділяються на:

- а) загальнодержавні та місцеві;
- б) податкові, неподаткові, доходи від операцій з капіталом, трансферти;
- в) власні та закріплені;
- г) постійні та тимчасові;
- д) податкові та неподаткові.

II. Доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування формуються за рахунок:

- а) власних джерел та міжбюджетних трансфертів;
- б) власних джерел і закріплених загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, міжбюджетних трансфертів;
- в) власних джерел, закріплених загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, муніципальних позик;
- г) власних джерел, закріплених загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, муніципальних позик і комунальних кредитів.

III. До складу власних доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування належать:

- а) податок на прибуток;
- б) плата за землю;
- в) податок на промисел;
- г) податок з власників транспортних засобів;
- д) державне мито;
- е) прибутковий податок з громадян;
- є) гранти та дарунки;
- ж) плата за забруднення навколишнього середовища;
- з) власні надходження бюджетних установ, які утримуються з муніципальних бюджетів.

IV. Основними статтями доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування є:

- а) місцеві податки і збори;
- б) податок на прибуток підприємств і прибутковий податок з громадян;
- в) місцеві податки та збори, податок на прибуток підприємств і прибутковий податок з громадян;
- г) місцеві податки і збори, прибутковий податок з громадян.

V. Знайдіть неправильну відповідь. До місцевих податків і зборів не належить:

- а) комунальний податок;
- б) податок з реклами;
- в) ринковий збір;
- г) податок з доходів фізичних осіб;

- д) збір з власників собак;
- е) готельний збір.

Література [1; 2; 14; 16; 17; 28; 29; 45; 47; 49; 53]

Тема 6. Структура видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування

1. Особливості бюджетних видатків в Україні на муніципальному рівні.
2. Видатки з бюджетів сіл, селищ, міст та їх об'єднань, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів.
3. Витрати, фінансовані з бюджетів міст республіканського, обласного значення і районних бюджетів, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.
4. Витрати, що гарантують соціальні послуги, фінансування програм регіонів з бюджетів Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів і враховуються при визначенні обсягів трансфертів.
5. Видатки муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.
6. Головні статті видатків муніципальних бюджетів.
7. Соціальна спрямованість муніципальних бюджетів. Особливості витрат з муніципальних бюджетів на соціальну сферу.

Питання для самоконтролю

1. Основні принципи розмежування бюджетних видатків.
2. Які видатки з бюджетів сіл, селищ, міст і їх об'єднань, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, Ви знаєте?
3. Які видатки з бюджетів сіл, селищ, міст і їх об'єднань не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів?
4. Назвіть основні статті видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
5. У чому полягає соціальна спрямованість муніципальних бюджетів?
6. Назвіть основні складові соціальної сфери населених пунктів.
7. Висвітліть характерні особливості видатків з муніципальних бюджетів на соціальну сферу.

Теми рефератів

1. Структура видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Характеристика видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. Видатки муніципальних бюджетів на фінансування об'єктів комунальної власності, їх склад та особливості планування.
4. Принципи розмежування бюджетних видатків.
5. Визначення обсягів видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальний захист і соціальне забезпечення.

Тестові завдання

I. За рахунок коштів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування фінансуються:

- а) видатки для забезпечення конституційного ладу держави, державної цілісності та суверенітету, незалежного судочинства;
- б) видатки, які визначаються функціями держави (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист і соціальне забезпечення тощо);
- в) видатки на реалізацію прав і обов'язків місцевого самоврядування.

II. Витрати муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування – це:

- а) витрати на фінансування закладів освіти та охорони здоров'я;
- б) витрати на утримання органів місцевого самоврядування та муніципальних установ;
- в) економічні відносини, що виникають у зв'язку з фінансуванням власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування;
- г) витрати на утримання органів місцевого самоврядування.

III. Головними статтями видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування є:

- а) видатки на утримання органів державного управління та місцевого самоврядування;
- б) видатки на розвиток житлово-комунального господарства та на утримання органів місцевого самоврядування;

- в) видатки на фінансування закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту і соціального забезпечення, а також витрати на утримання органів державної влади та управління і місцевого самоврядування;
- г) видатки на розвиток житлово-комунального господарства, фінансування закладів освіти та охорони здоров'я.

IV. Кошти бюджету розвитку муніципального бюджету органів місцевого самоврядування використовуються:

- а) на погашення боргу місцевого самоврядування;
- б) на погашення дефіциту муніципального бюджету;
- в) на фінансування інвестиційних проектів;
- г) на внески у статутні фонди суб'єктів підприємницької діяльності;
- д) на фінансування поточних потреб органів місцевого самоврядування.

V. У контексті механізму організації міжбюджетних відносин видатки муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування складаються з:

- а) видатків, які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів;
- б) видатків, які не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [1; 3; 14; 16; 17; 20; 28; 33; 44]

Тема 7. Визначення окремих напрямків витрат муніципальних бюджетів і розрахунок обсягів цих витрат

1. Характеристика специфіки напрямків витрат бюджетів, поняття резервного фонду.
2. Розрахунок обсягів витрат загального фонду регіону для визначення трансфертів.
3. Розрахунок обсягів витрат на освіту.
4. Розрахунок обсягів витрат на соціальний захист і соціальне забезпечення.

5. Визначення обсягів видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на фінансування культури, фізичної культури і спорту.
6. Розрахунок обсягів фінансування правоохоронних органів.

Питання для самоконтролю

1. Яким чином здійснюється розрахунок обсягів витрат загального фонду регіону для визначення трансфертів?
2. Розрахуйте обсяг видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на освіту.
3. Визначте обсяг видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на фінансування закладів культури.
4. Яким чином фінансуються з муніципальних бюджетів заклади охорони здоров'я?
5. Чи достатньою мірою фінансується на муніципальному рівні розвиток фізкультури та спорту?
6. Який обсяг видатків витрачається з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на фінансування правоохоронних органів?

Теми рефератів

1. Система розрахунку обсягів видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на фінансування культури, фізичної культури і спорту.
2. Розрахунок обсягів витрат з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на освіту.
3. Розрахунок обсягів витрат з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на охорону здоров'я.
4. Порядок розрахунку обсягів витрат з муніципальних бюджетів місцевого самоврядування на соціальне забезпечення населення.
5. Механізми фінансування правоохоронних органів з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Тестові завдання

1. Специфіка напрямків витрат з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування залежить від таких показників:

- а) рівня муніципального бюджету;
- б) особливостей інфраструктури;

- в) фінансових можливостей адміністративно-територіальної одиниці;
- г) участі адміністративно-територіальної одиниці в загальнодержавних, регіональних програмах;
- д) необхідності рішення актуальних місцевих проблем;
- е) інших факторів (природоохоронні, зайнятість населення);
- є) правильні відповіді “а” і “б”;
- ж) правильні відповіді “б” і “в”;
- з) правильні відповіді “в” і “г”;
- и) усі відповіді правильні.

II. При розрахунку витатків на освіту з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування враховується:

- а) загальний обсяг ресурсів бюджету на освіту;
- б) фінансовий норматив бюджетної забезпеченості в розрахунку на одного учня;
- в) приведений контингент учнів різних типів загальноосвітніх навчальних закладів;
- г) усі відповіді правильні.

III. Зазначте, з яких місцевих бюджетів здійснюються витатки на фінансування бюджетних установ та заходів, які забезпечують необхідне першочергове надання соціальних послуг, гарантованих державою, і які розташовані найближче до споживачів (I група):

- а) з бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів;
- б) з бюджетів міст, республіканського, Автономної Республіки Крим та обласного значення, а також районних бюджетів;
- в) з бюджетів сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

IV. Зазначте, з яких місцевих бюджетів здійснюються витатки на фінансування бюджетних установ та заходів, які забезпечують надання основних соціальних послуг, гарантованих державою для всіх громадян України (II група):

- а) з бюджетів міст Києва та Севастополя;
- б) з бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів;
- в) з бюджетів міст, республіканського, Автономної Республіки Крим та обласного значення;

- г) з районних бюджетів;
- д) з Державного бюджету України.

Література [1; 4; 7; 9; 14; 16; 20; 23; 24; 44]

Тема 8. Витрати муніципальних бюджетів на соціальну сферу та соціальний захист населення

1. Склад видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальну сферу.
2. Основи кошторисного фінансування. Поточні та капітальні витрати на соціальну сферу.
3. Особливості фінансування освіти з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
4. Фінансування закладів охорони здоров'я.
5. Фінансування культурно-освітніх установ.
6. Фінансування з муніципальних бюджетів установ соціального забезпечення населення.
7. Допомога по вагітності, пологах і догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.
8. Грошові виплати матерям, зайнятим вихованням трьох і більше дітей у віці до 16 років, дітям-інвалідам і самотнім матерям.
9. Державні житлові субсидії населенню.

Питання для самоконтролю

1. Визначте поточні витрати на соціальну сферу.
2. Що таке капітальні витрати з муніципальних бюджетів на соціальну сферу?
3. Яким чином здійснюється фінансування культурно-освітніх установ з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
4. Висвітліть обсяг видатків муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальний захист населення.
5. Покажіть механізми виплат державних житлових субсидій населенню.
6. Яким чином здійснюється порядок розрахунку середньомісячного сукупного доходу на члена родини для нарахування допомоги і субсидії?
7. Визначте розмір житлових субсидій населенню з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

8. Розкрийте механізми фінансування культурно-освітніх установ з муніципальних бюджетів.
9. Який розмір виплат з муніципальних бюджетів надається у вигляді допомоги по вагітності?

Теми рефератів

1. Особливості здійснення видатків муніципальних бюджетів на соціальну сферу та соціальний захист населення.
2. Порядок розрахунку середньомісячного сукупного доходу на члена родини для нарахування допомоги і субсидії.
3. Видатки муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальний захист населення.
4. Система матеріального забезпечення ветеранів праці, громадян літнього віку з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
5. Система щомісячної цільової допомоги з муніципальних бюджетів на проживання непрацездатним громадянам.

Тестові завдання

I. Знайдіть неправильну відповідь. Витрати муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування на соціальну сферу не включають:

- а) фінансування освіти;
- б) фінансування охорони здоров'я;
- в) фінансування культури;
- г) фінансування підприємств комунальної власності;
- д) фінансування засобів масової інформації;
- е) фінансування фізичної культури і спорту.

II. До основних видів кошторисів належать:

- а) індивідуальний кошторис;
- б) зведений кошторис;
- в) кошторис на централізовані заходи;
- г) загальний кошторис;
- д) правильні відповіді "а" і "б";
- е) правильні відповіді "б" і "в";
- є) правильні відповіді "в" і "г";
- ж) усі відповіді правильні.

III. Індивідуальний кошторис має призначення:

- а) для кожної бюджетної установи;
- б) для групи однорідних установ (загальноосвітні школи, дитячі дошкільні установи тощо);
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

IV. Знайдіть неправильну відповідь. До заяви про призначення грошових виплат матерям, зайнятим вихованням трьох і більше дітей у віці до 16 років, дітям-інвалідам і самотнім матерям мають бути додані:

- а) довідка про склад родини із зазначенням прізвища, імені, по батькові, родинних стосунків кожного з членів родини і роду їх занять;
- б) копія свідоцтва про народження дітей;
- в) довідки про доходи кожного з членів родини за попередній квартал;
- г) довідки про доходи кожного з членів родини за попередні півроку.

V. Знайдіть неправильну відповідь. До заяви про надання цільової грошової допомоги на проживання додаються такі документи:

- а) довідка про склад родини;
- б) копії свідоцтв про народження дітей;
- в) довідки про доходи кожного з членів родини за три попередні місяці перед місяцем звертання;
- г) довідки про доходи кожного з членів родини за шість попередніх місяців перед місяцем звертання.

Література [1; 4; 6; 7; 14; 16; 20; 23; 24; 44]

Тема 9. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації

1. Суспільно-економічне значення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Роль муніципальних бюджетів у фінансуванні державних видатків.
3. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування як головний інструмент реалізації державної регіональної економічної політики.

4. Роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у макроекономічному регулюванні та досягненні пропорційності у розвитку територій.
5. Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування як основний фінансовий план територіальних громад, районів та областей України.
6. Особливості зміцнення фінансової основи органів місцевого самоврядування в умовах ринкової економіки.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте роль муніципальних бюджетів у фінансуванні державних видатків.
2. У чому полягає суспільно-економічне значення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
3. Розкрийте роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у макроекономічному регулюванні та досягненні пропорційності у розвитку територій.
4. Висвітліть характерні особливості зміцнення фінансової основи органів місцевого самоврядування в умовах ринкової економіки.
5. Охарактеризуйте роль муніципального бюджету органів місцевого самоврядування як самостійного фінансового плану територіальної громади.
6. У чому полягають головні проблеми зміцнення самостійності муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації?

Теми рефератів

1. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації.
2. Роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у макроекономічному регулюванні та досягненні пропорційності у розвитку територій.
3. Проблеми зміцнення самостійності муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в умовах ринкової трансформації.
4. Роль муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у фінансуванні державних видатків.
5. Місцеві бюджети як головний інструмент реалізації муніципальної соціально-економічної політики.

Тестові завдання

І. Згідно із програмою “Україна – 2010” одним із заходів підвищення конкурентоспроможності національної економіки є її структурна перебудова, яку передбачено здійснити за такими напрямками:

- а) підвищення конкурентоспроможності виробництва і збільшення експортного потенціалу країни;
- б) посилення соціальної орієнтації економіки, освоєння випуску нових конкурентоспроможних товарів широкого вжитку;
- в) реалізація енергозберігаючої моделі економіки;
- г) оновлення виробництва на науково-технічній основі;
- д) створення відповідних регіональних структур;
- е) реструктуризація підприємств;
- є) правильні відповіді “а” – “в”;
- ж) правильні відповіді “г” – “е”;
- з) усі відповіді правильні.

ІІ. До 2010 р. муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування повинні стати головним інструментом реалізації регіональної економічної політики, основними завданнями якої мають бути:

- а) подальша децентралізація, передавання додаткових функцій з управління економічним розвитком на регіональний рівень;
- б) підвищення (вирівнювання) ступенів соціально-економічного розвитку регіонів та ефективність територіального розподілу праці; раціоналізація розселення;
- в) розробка програм раціонального використання продуктивних сил з метою зменшення територіальних диспропорцій у розміщенні насамперед промислового виробництва та об'єктів його інфраструктури, що передбачає, зокрема, забезпечення рівномірності розвитку регіонів, зниження ступеня нерационального природно-ресурсного потенціалу та екологічного дисбалансу територій;
- г) інтенсифікація сільськогосподарського виробництва, оптимізація та спеціалізація відповідно до зональних ґрунтово-кліматичних умов;
- д) забезпечення державних соціальних стандартів та гарантій соціального захисту населення незалежно від економічних можливостей регіонів;

- е) правильні відповіді “а” і “б”;
- є) правильні відповіді “в” — “д”;
- ж) усі відповіді правильні.

III. Змінити погляди суспільства щодо місця й ролі місцевого самоврядування може лише позитивне вирішення того:

- а) наскільки реальним, а не продекларованим є місцеве самоврядування;
- б) наскільки органи місцевого самоврядування є самостійними у вирішенні місцевих проблем;
- в) чи має самостійність місцевого самоврядування достатнє фінансове підґрунтя.

IV. Самостійність муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні гарантується:

- а) державною підтримкою розвитку продовольчої сфери за допомогою податкової, інвестиційної та кредитної політики, наявністю власних бюджетних доходів і достатнім рівнем закріплених доходів;
- б) правом органів місцевого самоврядування визначати напрямки використання бюджетних коштів;
- в) заборонаю на вилучення вільних залишків коштів муніципального бюджету;
- г) відшкодуванням збитків, заподіяних державними органами і органами місцевого самоврядування іншого рівня;
- д) стабільністю економічного законодавства;
- е) правильні відповіді “а” — “в”;
- є) правильні відповіді “г” — “д”;
- ж) усі відповіді правильні.

V. Власними можна вважати доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування, які відповідають таким вимогам:

- а) кошти, які одержують органи місцевого самоврядування, мають бути локалізовані, територіально закріплені;
- б) органи місцевого самоврядування повинні повною мірою контролювати власні дохідні джерела;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [1; 7; 14; 16; 20; 22—24; 35; 44]

Змістовий модуль III. Міжбюджетні відносини. Управління муніципальними бюджетами органів місцевого самоврядування

Тема 10. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в системі міжбюджетних відносин

1. Сутність та зміст міжбюджетних відносин.
2. Особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України.
3. Складові системи міжбюджетних відносин.
4. Інструменти організації міжбюджетних відносин.
5. Регульовані доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
6. Нормативи відррахувань від регульованих доходів до бюджетів різних рівнів.
7. Внески муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування до державного бюджету.
8. Міжбюджетні взаєморозрахунки.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність та зміст міжбюджетних відносин.
2. Назвіть головні передумови виникнення міжбюджетних відносин.
3. Назвіть основні складові системи міжбюджетних відносин в Україні.
4. Які інструменти організації міжбюджетних відносин Ви знаєте?
5. Розкрийте сутність міжбюджетних взаєморозрахунків.
6. Який обсяг внесків здійснюється з муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування до державного бюджету?
7. Проаналізуйте нормативи відррахувань від регульованих доходів до бюджетів різних рівнів.
8. У чому полягає мета регулювання міжбюджетних відносин?

Теми рефератів

1. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в системі міжбюджетних відносин України.
2. Система міжбюджетних відносин в Україні та її складові.

3. Механізми розмежування видатків державного та муніципальних бюджетів відповідно до розподілу повноважень між державною владою та місцевим самоврядуванням.
4. Суб'єкти та мета регулювання міжбюджетних відносин в Україні.
5. Інструменти організації міжбюджетних відносин в Україні.

Тестові завдання

I. Міжбюджетні відносини – це:

- а) сукупність міжбюджетних трансфертів, що здійснюються протягом бюджетного року;
- б) відносини між державою, Автономною Республікою Крим та місцевим самоврядуванням щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією та законами України;
- в) відносини між органами місцевого самоврядування, метою яких є збалансування місцевих бюджетів;
- г) усі відповіді правильні.

II. Суб'єктами міжбюджетних відносин є:

- а) органи державної влади і управління;
- б) органи місцевого самоврядування, до компетенції яких включені повноваження щодо складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів;
- в) громадські утворення і організації;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) усі відповіді правильні.

III. Регульовані доходи муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування – це:

- а) доходи, які з метою збалансування доходів і видатків муніципальних бюджетів України надходять до них у формі відрахувань (частки) податків або платежів за нормативними, затвердженими у визначеному законом порядку;
- б) доходи, що розподіляються між різними рівнями бюджетної системи;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

IV. Міжбюджетними взаєморозрахунками є:

- а) процес передавання коштів з державного бюджету України до місцевих бюджетів і навпаки — з місцевих бюджетів до державного бюджету — у процесі виконання бюджетів з метою збалансування їхніх доходів і видатків на всіх рівнях бюджетної системи;
- б) форма, якою забезпечується зв'язок різних ланок у системі бюджетів, що визначається державним, територіальним та бюджетним устроєм;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

Література [1; 7; 12; 14; 16; 17; 20; 30; 41; 57]

Тема 11. Бюджетне регулювання

1. Сутність бюджетного регулювання. Мета та завдання бюджетного регулювання.
2. Вертикальне та горизонтальне бюджетне регулювання.
3. Методи бюджетного регулювання. Метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів.
4. Роль міжбюджетних трансфертів як головного фінансового інструменту збалансованості муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
5. Законодавче забезпечення бюджетного регулювання.
6. Дефіцит і профіцит муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Питання для самоконтролю

1. Що таке бюджетне регулювання?
2. Визначте мету та завдання бюджетного регулювання.
3. Назвіть основні методи бюджетного регулювання.
4. Що таке вертикальне бюджетне регулювання?
5. Охарактеризуйте горизонтальне бюджетне регулювання.
6. Проаналізуйте метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів.
7. Оцініть роль міжбюджетних трансфертів як головного фінансового інструменту збалансованості муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Бюджетне регулювання в сучасній Україні.
2. Вертикальне та горизонтальне бюджетне регулювання в Україні.
3. Дефіцит і профіцит муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
4. Нормативно-правове забезпечення бюджетного регулювання в Україні.
5. Методи міжбюджетного регулювання в Україні.

Тестові завдання

I. Бюджетне регулювання – це:

- а) надання коштів з муніципальних бюджетів до державного бюджету з метою збалансування доходів і видатків державного бюджету;
- б) надання коштів з державного бюджету муніципальним бюджетам з метою збалансування доходів і видатків усіх бюджетів;
- в) надання коштів з муніципальних бюджетів іншим муніципальним бюджетам у формі субсидій.

II. До методів бюджетного регулювання належать:

- а) балансовий метод;
- б) метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів;
- в) надання бюджетних трансфертів;
- г) встановлення надбавок до загальнодержавних податків;
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) усі відповіді правильні.

III. Фінансове вирівнювання – це:

- а) приведення у відповідність витрат бюджетів (за економічною та функціональною класифікацією) до гарантованого державою мінімального рівня соціальних послуг на душу населення, ліквідація значних диспропорцій у здійсненні видатків у розрізі окремих територій;
- б) перерозподіл фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів;
- в) спрямування коштів з “багатших” регіонів у “бідніші” з метою збалансування дохідної і видаткової частин муніципальних бюджетів.

IV. Дефіцит бюджету – це:

- а) перевищення видатків бюджету над його доходами;
- б) перевищення доходів бюджету над його видатками;
- в) невчасне або неповне фінансування галузей бюджетної системи;
- г) правильні відповіді “б” і “в”.

V. Профіцит бюджету – це:

- а) перевищення видатків бюджету над його доходами;
- б) перевищення доходів бюджету над його видатками;
- в) невчасне або неповне фінансування галузей бюджетної системи.

Література [1; 7; 14; 17; 20; 30; 34–36; 47]

Тема 12. Міжбюджетні трансферти

1. Сутність міжбюджетних трансфертів.
2. Правове регулювання міжбюджетних трансфертів. Види міжбюджетних трансфертів.
3. Механізми надання міжбюджетних трансфертів. Дотації вирівнювання.
4. Чинний порядок розрахунку дотацій вирівнювання муніципальним бюджетам: позитивні та негативні аспекти.
5. Субвенції муніципальним бюджетам та їх види.
6. Субсидії муніципальним бюджетам та їх види.
7. Кошти, що передаються в державний бюджет України і місцеві бюджети з інших місцевих бюджетів.
8. Проблеми реформування системи надання міжбюджетних трансфертів у контексті бюджетної реформи.
9. Позитивні надбання міжбюджетної реформи.

Питання для самоконтролю

1. Що таке міжбюджетні трансферти?
2. Які Ви знаєте основні види міжбюджетних трансфертів?
3. Назвіть основні види субвенцій з державного бюджету до муніципального.
4. В яких випадках надаються субсидії з державного бюджету муніципальним?

5. Визначте порядок надання субвенцій з державного бюджету муніципальним.
6. В яких випадках кошти, надані у вигляді субвенцій муніципальним бюджетам, повертаються до державного бюджету?
7. Назвіть головні проблеми реформування системи надання міжбюджетних трансфертів в Україні.
8. У чому полягають негативні аспекти надання міжбюджетних трансфертів?

Теми рефератів

1. Сутність та правове регулювання міжбюджетних трансфертів.
2. Види міжбюджетних трансфертів у сучасній Україні та порядок їх надання.
3. Субвенційні механізми в бюджетному процесі сучасної України.
4. Проблеми реформування системи надання міжбюджетних трансфертів в контексті проведення бюджетної реформи в Україні.
5. Механізми надання дотацій вирівнювання з державного бюджету до місцевих.

Тестові завдання

I. Міжбюджетними трансфертами є:

- а) кошти, одержані від органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі;
- б) кошти, які виділяються з одного бюджету до іншого бюджету на безповоротній основі;
- в) міжбюджетні трансферти, призначені для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції;
- г) кошти, які надаються з державного бюджету муніципальним бюджетам або з муніципальних бюджетів вищого рівня до муніципальних бюджетів нижчого рівня на фінансування цільових видатків.

II. Субвенціями є:

- а) кошти, одержані від органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самовряду-

- вання, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі;
- б) кошти, які виділяються з одного бюджету до іншого бюджету на безповоротній основі;
 - в) міжбюджетні трансферти, призначені для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції;
 - г) кошти, які надаються з державного бюджету муніципальним бюджетам або з муніципальних бюджетів вищого рівня до муніципальних бюджетів нижчого рівня на фінансування цільових видатків.

III. Субвенції на виконання інвестиційних проектів можуть надаватися:

- а) з Державного бюджету;
- б) з муніципального бюджету;
- в) з Державного і муніципального бюджетів;
- г) заборонені Бюджетним кодексом України.

IV. Обсяг дотацій вирівнювання муніципальним бюджетам органів місцевого самоврядування визначається:

- а) шляхом співставлення запланованих доходів і видатків муніципального бюджету;
- б) залежно від обсягів доходів державного бюджету;
- в) як перевищення обсягу видатків (розрахованих із застосуванням фінансових нормативів бюджетної забезпеченості та коригуючих коефіцієнтів) над кошиком доходів.

V. Субсидії – це:

- а) кошти, одержані від органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі;
- б) кошти, які виділяються з одного бюджету до іншого бюджету на безповоротній основі;
- в) міжбюджетні трансферти, призначені для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

- г) кошти, які надаються з державного бюджету муніципальним бюджетам або з місцевих бюджетів вищого рівні до муніципальних бюджетів нижчого рівня на фінансування цільових видатків.

Література [1; 7; 14–16; 20; 30; 33; 36; 38]

Тема 13. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання муніципальних бюджетів

1. Особливості складання, розгляду та затвердження муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Складання проектів муніципальних бюджетів. Виконання муніципальних бюджетів.
3. Стадії виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування за видатками.
4. Стадії бюджетного процесу.
5. Особливості регулювання доходів між ланками бюджетної системи.
6. Встановлення місцевих податків і зборів.
7. Особливості утворення позабюджетних, цільових, резервних і валютних фондів.

Питання для самоконтролю

1. Висвітліть механізми складання проектів муніципальних бюджетів.
2. Які основні стадії бюджетного процесу Ви знаєте?
3. Покажіть основні способи мобілізації коштів до муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
4. Яким чином утворюються позабюджетні фонди?
5. Розкрийте характерні особливості утворення цільових фондів у системі муніципальних фінансових ресурсів.
6. Виділіть основні стадії бюджетного процесу.
7. Яким чином здійснюється регулювання доходів між ланками бюджетної системи?

Теми рефератів

1. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання муніципальних бюджетів.

2. Способи мобілізації коштів до муніципальних бюджетів.
3. Механізми встановлення місцевих податків і зборів в Україні.
4. Муніципальні бюджети органів місцевого самоврядування в бюджетному процесі України.
5. Особливості виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні.

Тестові завдання

I. Згідно з Конституцією України муніципальні бюджети складають, затверджують та виконують:

- а) місцеві державні адміністрації;
- б) територіальні органи Державного казначейства України;
- в) органи місцевого самоврядування;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “а” і “в”;
- е) усі відповіді правильні.

II. Бюджетний процес — це:

- а) встановлений законом порядок складання, розгляду, затвердження й виконання бюджетів, що входять до системи бюджетів;
- б) порядок контролю за виконанням бюджетів, а також звітів про їх виконання;
- в) процес забезпечення доходів бюджетів та його видатків, що здійснюється місцевим органом виконавчої влади або виконавчим органом місцевого самоврядування;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) усі відповіді правильні.

III. Позабюджетні фонди муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування — це:

- а) фонди фінансових ресурсів, що формуються органами місцевого самоврядування за рахунок визначених законом джерел;
- б) спеціальні фонди, що формуються у складі видатків муніципальних бюджетів і використовуються для фінансування невідкладних заходів, не передбачених при затвердженні їх;
- в) кошти, які використовуються для розв’язання конкретних проблем, визначених органами місцевого самоврядування.

IV. Резервні фонди муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування — це:

- а) фонди фінансових ресурсів, що формуються органами місцевого самоврядування за рахунок визначених законом джерел;
- б) спеціальні фонди, що формуються у складі видатків муніципальних бюджетів і використовуються для фінансування невідкладних заходів, не передбачених при затвердженні їх;
- в) кошти, які використовуються для розв'язання конкретних проблем, визначених органами місцевого самоврядування.

V. Цільові фонди муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування — це:

- а) фонди фінансових ресурсів, що формуються органами місцевого самоврядування за рахунок визначених законом джерел;
- б) спеціальні фонди, що формуються у складі видатків муніципальних бюджетів і використовуються для фінансування невідкладних заходів, не передбачених при затвердженні їх;
- в) кошти, які використовуються для розв'язання конкретних проблем, визначених органами місцевого самоврядування.

Література [1; 7; 14; 16; 17; 20; 30; 33; 50; 52]

Тема 14. Казначейське обслуговування та касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування

1. Сутність казначейського обслуговування муніципальних бюджетів.
2. Основні риси казначейського обслуговування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні.
3. Поняття касового виконання муніципальних бюджетів.
4. Казначейська система касового виконання бюджету. Системи касового виконання муніципальних бюджетів.
5. Оборотна касова готівка.
6. Шляхи вдосконалення системи касового виконання муніципальних бюджетів.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність казначейського обслуговування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Виділіть основні риси казначейського обслуговування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. У чому полягає специфіка касового виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування?
4. Висвітліть основні шляхи вдосконалення системи касового виконання муніципальних бюджетів.
5. Яким чином здійснюється контроль та аудит фінансової діяльності органів місцевого самоврядування?
6. Що таке оборотна касова готівка?
7. Охарактеризуйте основні механізми касового виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1. Казначейське обслуговування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
2. Касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
3. Контроль та аудит фінансової діяльності органів місцевого самоврядування.
4. Механізми касового виконання муніципальних бюджетів.
5. Шляхи вдосконалення системи касового виконання муніципальних бюджетів.

Тестові завдання

1. Казначейське обслуговування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування здійснюється:

- a) територіальними органами Державного казначейства України;
- б) Державним казначейством України;
- в) правильні відповіді “а” і “б”;
- г) в Україні виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування не переведене на казначейське обслуговування.

II. Вирізняють такі методи фінансового контролю на місцевому рівні:

- а) попередній, поточний і наступний;
- б) ревізії і перевірки;
- в) самоаналіз;
- г) аудит;
- д) ревізії, перевірки і обстеження.

III. Оборотна касова готівка утворюється у складі:

- а) муніципальних бюджетів для покриття тимчасових касових розривів при виконанні їх;
- б) у складі державних бюджетів;
- в) є спеціальним грошовим фондом для покриття тимчасових касових розривів при виконанні їх;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

IV. Контроль та аудит фінансової діяльності органів місцевого самоврядування здійснюється:

- а) Верховною Радою України та Рахунковою палатою при Верховній Раді України;
- б) Ревізійною комісією, що створюється безпосередньо представницькими органами місцевого самоврядування для контролю використання коштів бюджету, позабюджетних та інших цільових фондів;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) правильних відповідей немає.

V. Касове виконання муніципального бюджету здійснюється:

- а) органами місцевого самоврядування;
- б) територіальними відділеннями НБУ;
- в) місцевою державною адміністрацією;
- г) правильні відповіді “а” і “с”.

Література [1; 4; 7; 15–17; 20; 30; 33; 57]

Змістовий модуль IV. Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах

Тема 15. Міжнародні стандарти організації муніципальних бюджетів

1. Міжнародні стандарти організації муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.
2. Всесвітня декларація місцевого самоврядування (вересень 1985 р.).
3. Зміст та значення Європейської хартії місцевого самоврядування у формуванні структури муніципальних бюджетів (жовтень 1985 р.).
4. Європейська хартія міст та Європейська декларація прав міст (березень 1992 р.).
5. Декларація про принципи місцевого самоврядування у країнах СНД (1993 р.).

Питання для самоконтролю

1. Які основні міжнародні нормативно-правові документи з організації муніципальних бюджетів Ви знаєте?
2. Проаналізуйте нормативно-правові акти з формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у країнах СНД.
3. Які Ви знаєте законодавчі акти з формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у країнах ЄС?
4. Яким чином американське законодавство регулює формування муніципальних бюджетів?
5. Охарактеризуйте значення Європейської хартії місцевого самоврядування у формуванні структури муніципальних бюджетів.
6. Яким чином вплинула Декларація про принципи місцевого самоврядування у країнах СНД на формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у згаданих країнах?

Теми рефератів

1. Міжнародні стандарти організації муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

2. Всесвітня декларація місцевого самоврядування 1985 р. та її вплив на формування муніципальних бюджетів.
3. Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у країнах СНД.
4. Законодавче забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у країнах ЄС.
5. Нормативно-правове забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у Російській Федерації.
6. Нормативно-правове забезпечення формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в Україні та Російській Федерації: порівняльна характеристика.

Тестові завдання

I. Зазначте, який з міжнародних законодавчих актів регулює порядок надання субсидій з державного бюджету до муніципальних:

- а) Європейська хартія місцевого самоврядування (жовтень 1985 р.);
- б) Європейська хартія міст (березень 1992 р.);
- в) Європейська декларація прав міст (березень 1992 р.);
- г) Всесвітня декларація місцевого самоврядування (вересень 1985 р.);
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильних відповідей немає.

II. Порядок формування доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах регулюють наступні законодавчі акти:

- а) Європейська хартія місцевого самоврядування (жовтень 1985 р.);
- б) Європейська хартія міст (березень 1992 р.);
- в) Європейська декларація прав міст (березень 1992 р.);
- г) Всесвітня декларація місцевого самоврядування (вересень 1985 р.);
- д) правильні відповіді “а” і “б”;
- е) правильні відповіді “в” і “г”;
- є) усі відповіді правильні;
- ж) правильних відповідей немає.

III. Згідно з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування найоптимальнішим видом міжбюджетних трансфертів є:

- а) дотації;
- б) субсидії;
- в) субвенції;
- г) правильні відповіді “а” і “б”;
- д) правильні відповіді “б” і “в”;
- е) правильні відповіді “а” і “в”;
- є) усі відповіді правильні.

IV. Процес формування муніципальних бюджетів країн Європи регулюють такі законодавчі акти:

- а) Європейська хартія місцевого самоврядування (жовтень 1985 р.);
- б) Європейська хартія міст (березень 1992 р.);
- в) Європейська декларація прав міст (березень 1992 р.);
- г) усі відповіді правильні.

Література [7; 10; 14; 17; 20; 21; 33; 54]

Тема 16. Особливості формування муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах

1. Склад та структура муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування зарубіжних країн.
2. Особливості формування доходів муніципальних бюджетів у зарубіжних країнах.
3. Специфіка муніципального оподаткування за кордоном.
4. Структура видатків регіональних і місцевих бюджетів у зарубіжних країнах.
5. Роль надходжень від місцевих податків і зборів у формуванні доходів муніципальних бюджетів зарубіжних країн.
6. Зарубіжний досвід забезпеченості муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.
7. Міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте структуру муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування зарубіжних країн.

2. Висвітліть особливості формування доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.
3. Охарактеризуйте специфіку муніципального оподаткування у країнах СНД.
4. У чому полягають особливості формування доходів муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у країнах ЄС?
5. Дайте порівняльну характеристику структури видатків муніципальних бюджетів країн ЄС та СНД.
6. Яким чином здійснюються міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах?
7. Проаналізуйте зарубіжний досвід формування міжбюджетних трансфертів.
8. Яким чином впливає малий та середній бізнес на наповнення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у країнах Центральної Європи?

Теми рефератів

1. Особливості формування доходів муніципальних бюджетів у зарубіжних країнах.
2. Видатки муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.
3. Зарубіжний досвід використання міжбюджетних трансфертів.
4. Касове виконання муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування у зарубіжних країнах.
5. Вплив малого та середнього бізнесу на наповнення муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування.

Тестові завдання

1. До сучасних способів розмежування бюджетних доходів у зарубіжних країнах належать:

- а) розподіл доходів між бюджетами різних рівнів;
- б) розщеплення надходжень від податків за кожним рівнем бюджетної системи;
- в) встановлення територіальних надбавок до місцевих податків на користь центрального уряду;
- г) встановлення територіальних надбавок до загальнодержавних податків на користь місцевої влади.

II. Найбільша частка неподаткових доходів у доходах муніципальних бюджетів:

- а) Німеччини;
- б) Австрії;
- в) Фінляндії;
- г) Швеції.

III. Зазначте, у яких країнах майнові податки складають основну доходів муніципальних бюджетів:

- а) у США;
- б) у Норвегії;
- в) у Великобританії;
- г) в Іспанії;
- д) в усіх європейських країнах.

IV. Зазначте, які з перелічених податків надходять до муніципальних бюджетів органів місцевого самоврядування зарубіжних країн:

- а) власні муніципальні податки (прямі, непрямі, майнові);
- б) надбавки до державних податків на користь муніципальних бюджетів;
- в) окремі загальнодержавні податки;
- г) плата за послуги, які надаються місцевою владою;
- д) екологічні податки.

V. До основних причин збільшення муніципальних бюджетів зарубіжних країн належать:

- а) розширення кола завдань органів місцевої влади;
- б) процес урбанізації;
- в) загострення міжнародного становища;
- г) соціальна орієнтація економіки більшості країн.

VI. У витратах органів місцевого самоврядування зарубіжних країн переважають видатки на:

- а) освіту, громадський порядок та безпеку;
- б) освіту, охорону здоров'я та соціальний захист;
- в) охорону здоров'я, розважальну, культурну та релігійну діяльність;
- г) соціальний захист, транспорт і зв'язок, житлове будівництво.

Література [7; 10; 14; 20; 21; 32; 39; 46; 54; 55]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Азаров М. Я., Гець В. М., Ярошенко Ф. О. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. — К., 2004. — Т. 5. Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. — 400 с.
2. Алексеев І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю. Бюджетна система. — Л.: Вид-во Нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2004. — 161 с.
3. Бедь В. В. Фінанси: Навч.-метод. посіб. / В. В. Бедь, Ю. М. Когут. — К.: МАУП, 2004. — 168 с.
4. Булгакова С. О. Бюджетна система України. — К.: КНТЕУ, 2003. — 287 с.
5. Булгакова С. О. Формування і функціонування бюджетної системи України. — К.: КНИГА, 2003. — 343 с.
6. Бюджетна децентралізація в Україні в контексті реформи місцевого самоврядування. — К., 2006. — 39 с.
7. Владимиров К. М. Місцеві фінанси: Навч. посіб. / К. М. Владимиров, Н. Г. Чуйко, О. Ф. Рогальський. — Херсон: Олді-плюс, 2006. — 352 с.
8. Бюджетний кодекс України: За станом на 24 липня 2006 р. — К.: Парламент. вид-во, 2006. — 96 с.
9. Іанонюк М. А., Яцюта В. П., Буряченко А. Є., Славкова А. А. Місцеві фінанси. — К.: КНЕУ, 2002. — 183 с.
10. Єфременко М., Вольська Х. Фінанси органів самоврядування. Побудова демократії — польський досвід. — Варшава, 2000. — 39 с.
11. Закон України “Про столицю України — місто-герой Київ” № 401-XIV від 15 січня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 11. — Ст.79.
12. Кабанець А. Г. Державні фінанси. — Х.: Вид-во ХНЕУ, 2005. — 59 с.
13. Кабанець А. Г. Місцеві фінанси. — Х.: Вид-во ХНЕУ, 2006. — 56 с.
14. Кравченко В. Місцеві фінанси України: Навч. посіб. — К.: Знання, 1999. — 487 с.
15. Кравченко В. Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989–2001). — К., 2001. — 460 с.
16. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). — К.: НІОС, 2000. — 381 с.

17. *Кириленко О. П.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. — Тернопіль: Астон, 2004. — 192 с.
18. *Місцеве самоврядування: Зб. нормат.-правових актів.* — Х.: Гриф, 2002. — 688 с.
19. *Місцеве самоврядування в столиці України / За ред. О. М. Невелєва.* — К., 2000. — 280 с.
20. *Місцеві фінанси: Підручник / За ред. О. П. Кириленко.* — К.: Знання, 2006. — 677 с.
21. *Муниципальное право зарубежных стран / Под ред. В. В. Еремяна.* — М.: Академ. проект; Фонд “Мир”, 2006. — 752 с.
22. *Омелянович Л. О.* Бюджетна система. — Х.: ВД “Інжек”, 2004. — 253 с.
23. *Петленко Ю. В.* Місцеві фінанси: Опорний конспект лекцій / Ю. В. Петленко, О. Д. Рожко. — К.: Кондор, 2004. — 282 с.
24. *Поживанов М. О.* Українські вектори місцевого самоврядування. — К.: Альгерпрес, 2004. — 368 с.
25. *Президент України та державна регіональна і муніципальна політика* — К.: Логос, 2002. — 236 с.
26. *Про бюджетну систему України: Закон України від 29 червня 1995 року // Голос України.* — 1995. — 18 липня.
27. *Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року // Уряд. кур’єр.* — 1997. — 14 червня.
28. *Про міський бюджет міста Дніпропетровська на 2007 рік // http://www.rada.dn.ua*
29. *Рішення Київської міської ради “Про бюджет міста Києва на 2007 рік” // http://www.km.gov.ua*
30. *Сазонець І. Л.* Управління місцевими фінансами: Навч. посіб. / І. Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко. — К.: ЦНЛ, 2006. — 264 с.
31. *Салій І.* Українські міста: питання власності і муніципального управління. — К., 2001. — 415 с.
32. *Слухай С.* Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій. — К.: “АртЕк”, 2002. — 288 с.
33. *Суницова О. О.* Місцеві фінанси: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 560 с.
34. *Чугунов І. Я.* Теоретичні основи системи бюджетного регулювання. — К.: НДФІ, 2005. — 260 с.

35. *Шляхи* реалізації адміністративно-територіальної реформи в Україні. — К., 2005. — 215 с.
36. *Юрій С. І., Бескид Й. Н.* Бюджетна система України. — К.: НІОС, 2000. — 400 с.

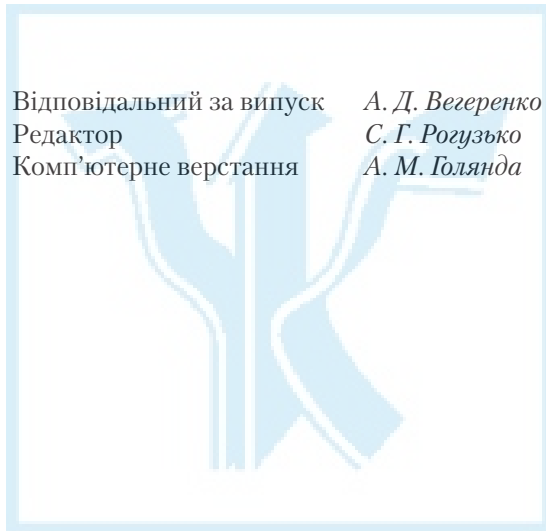
Додаткова

37. *Бедь В. В.* Фінанси: Навч.-метод. посіб. / В. В. Бедь, Ю. М. Когут. — К.: МАУП, 2004. — 168 с.
38. *Даневич О.* Оптимізація процесу управління бюджетними коштами // Казна. — 2001. — № 7–8. — С. 10–12.
39. *Демкив О.* Местные бюджеты США // Экономика Украины. — 1995. — № 6. — С. 81–84.
40. *Дерев'янка І. М., Самчук М. М., Баранцев П. П.* Бюджетна система України — К., 2002. — 160 с.
41. *Заверуха О. Б.* Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук. — К., 2001. — 20 с.
42. *Компан О. С.* Міста України у другій половині XVII ст. — К.: Вид-во Акад. наук УРСР, 1963. — 388 с.
43. *Копець Г.* Проблеми оптимізації видатків місцевих бюджетів // Проблеми малих міст України: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Львів, 2000. — С. 95–99.
44. *Кузьмін О., Завербний А.* Розвиток міст України: планування та інвестування // Проблеми малих міст України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів — Золочів, 27–28 травня 2000 р.). — Львів, 2000. — С. 77–79.
45. *Малярчук А. К.* Наповнення місцевих бюджетів в умовах розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування: Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук. — Т., 2006. — 21 с.
46. *Місцеве* самоврядування в Швеції // Переваги місцевого самоврядування (29–30 травня 2001 р., м. Ірпінь, Київська область). — К., Логос, 2001. — 194 с.
47. *Музика О. А.* Доходи місцевих бюджетів за українським законодавством. — К.: Атіка, 2004. — 344 с.

48. *Музика О.* Бюджети малих міст: проблеми сьогодення // Проблеми малих міст України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів – Золочів, 27–28 травня 2000 р.). – Львів, 2000. – С. 87–91.
49. *Пасько Т. О.* Сучасні особливості формування бюджетної політики України у сфері доходів // Вісн. Укр. академії банківської справи. – 2006. – № 1. – С. 117–120.
50. *Петрашко П. Г.* Прозорість бюджетного процесу та контроль за цільовим спрямуванням коштів // Казна. – 2001. – № 4. – С. 4–9.
51. *Романенко О. Р.* Фінанси: Підручник – 3-тє вид., стер. – К.: ЦНЛ, 2006. – 312 с.
52. *Сивульський М. І.* Основні пріоритети бюджетного процесу // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 13 – 17.
53. *Слухай С.* Доходи місцевих урядів України // Зб. наук. пр. Укр. Академії держ. управління при Президентові України. – К.: УАДУ, 2000. – Вип. 2. – Част. II. – С. 225–231.
54. *Слухай С. В.* Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів / С. В. Слухай, О. В. Гончаренко // Фінанси України. – 2006. – № 7. – С. 12–20.
55. *Теорія фінансів:* Навч. посіб. / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільєнко та ін. – К.: ЦНЛ, 2005. – 480 с.
56. *Утвенко В. В.* Формування української фіскальної системи в добу Гетьманщини (друга половина XVII – початок XVIII ст.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. іст. наук. – К., 2005. – 19 с.
57. *Фінанси:* Навч. посіб. / За ред. В. І. Оспіщева. – К.: Знання, 2006. – 415 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”.....	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Муніципальний бюджет органів місцевого самоврядування”.....	7
Список літератури.....	49

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. Г. Рогузько*
Комп'ютерне верстання *А. М. Голянда*

Зам. № ВКЦ-3814

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 30 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*